

“Ο ΝΟΥΜΑΣ”

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ
ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Αθήνα Δρ. 8.— Για τις Επαρχίες Δρ. 7
Για το Έξωτερικό Φρ. Χρ. 10.

Για τις επαρχίες δεχόμεστε και τρίμηνες (2 Δρ. την τρι-
μήνη) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ή δε στείλει μπροστά
τη συνδρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κώδικα (Σύνταγμα, Όμολογία,
Εθν. Τράπεζα Έπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιδό-
δρου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός Υπουργείου Σιδη-
ρόδρομου (Όμολογία), στα βιβλιοπωλεία «Έστιας» Γ.
Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

“Ο πόντος—Γιατί δεν έχουμε στρατό—Γυμνά-
σια για τη γλώσσα—“Ο τεμπέλης κι ο ά-
ρίκανος—Υπάλληλοι του Τράμ.”

ΑΠΟ το «Σκρίπτ» της Πέμπτης παίρν νμε τον ακρίονθο
παράγραφο :

«Χαριτωμένον επεισόδιον συνέβη εις τας ακήσεις μετα-
ξύ ενός λοχιού και του πρίγκηπος Χριστοφόρου, δηρητοί-
τος με τον βαθμόν του ανθυπολοχαγού εις το 1ον σύνταγμα.
Τό επεισόδιον διεδόθη άμείως μεταξύ των άνδρων και των
δύο συνταγμάτων, εχηράμενος δε ως γαμπρόν μάθημα δι’
ύλους εν γένει τούς βαθμοφόρους της υπερεκαθαρευούσης.

“Ο περι ού ο λόγος λοχίας έδιδασκεν ονοματολογίαν του
νέου ύπλου εις τούς άνδρας του λόχου του. Αίφνης τον έ-
πλασίασεν ο πρίγκηψ ανθυπολοχαγός και παρηκολούθησεν την
διδασκαλίαν του καθ’ ήν στιγμήν ειχεν ενώπιόν του κάποιον
χωρικών, του οποίου τό ύφος δεν προείδεν ότι έννοσι τε-
λείως τα λεγόμενα υπό του λοχιού· έφαινετο δε ότι ο χωρι-
κός δεν άντελαμβάνετο και την λέξιν εκασοστά την επιμό-
νωσ επαναλαμβάνομένην υπό του λοχιού.

Τότε ο πρίγκηψ Χριστόφορος στρέφεται προς αυτόν και
του λέγει :

— Νά μεταχειρίζεσαι την λέξιν πόντους και εν γένει
δωσ το δυνατόν άπλουτοτέρας λέξεις διά να τας έννοσιν οι
άνδρες».

*

ΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ μας θα θυμούνται το έξοχο άρθρο
του Ρήγα Γκόλφη «Γιατί δεν έχουμε στρατό» που δημο-
σιεύτηκε πρό δυο περίπου χρόνια στο «Νουμά». Στο άρθρο
του αυτό ο Γκόλφης αποδείχνει τετραγωνικώττητα πως δεν

τελείνει μ’ ένα θάνατο ή κάθε διάφορο αυτοκτο-
νίας θάταν καλλιτεχνικά έργα. Η λογική αυτή ά-
νάγκη δι λέω πως δε βρίσκεται στη ζωή σε κάθε
βήμα και πως δεν μπορεί να τη συλλάβη πάσα ένας
που αισθάνεται βαθύτερα τη σημασία της, μα από
τάλλο μέρος, κατά μένα, κάθε καλλιτεχνικό έργο,
που δι βγαίνει αναπόδραστα αυτή ή ανάγκη, δε
μπορεί να συγκινήση αισθητικά. Γι’ αυτό ούτ’ έμέ,
ούτε πολυ περότερο του ποιητή του Μάρθα, μας
συγκινούν έργα πόχουν σκοπό να δώσουν μι άντύπω-
ση μονάχα με τα δραματικά τους περιστατικά, ά
νέγνιαστα για το λογικό κι άνγκαιό σύνδεσμο με
στις αιτίες που τα γεννούν, Μού φτάνει να θυμίσω
έναν από τούς πρωτομάστορες σε τέτιου είδους έρ-
γα, τον πολυ Σαρδού. Α. χ όταν ή Θεοδώρα του
τρυπάει με την καρφίτσα την καρδιά του έραστή
της—πως διάλοο τον λέν δεν τον θυμούμαι— τίνος
θεατή δεν κινεί το ενδιαφέρον με το πράγματι δρα-
ματικό του περιστατικού; Μπορεί όμως ο ποιητής
του Μάρθα να υποστηρίξη πως αυτό είναι και μι
αισθητική συγκίνηση συνάμα; Μπορεί να ισχυριστή
δι ή φρίκη της στιγμής αυτής και τώσων άλλων
δραματικών πυροτεχνημάτων είναι μι έκφραση σε
όμορριά της βαθύτερης ούσίας και σημασίας της

έχουμε ούτε και θάχουμε ποτέ στρατό, γιατί δεν έχουμε
γλώσσα, γιατί είναι αδύνατο οι στρατιώτες, και τελειόφοιτοι
άκόμα της Φιλολογίας εν είναι, να νιώσουν τις κομικές και
μπαλασαωμένες λέξεις που τούς μαθαίνουσε στο Ιστρατόνα.
Τό άρθρο αυτό τότε ο κ. Πάλλης πλήρωσε και τυπώθηκε
σε ξεχωριστό φυλλάδιο και μοιράστηκε σε όλα τα στρα-
τιωτικά σώματα και σε όλα τα στρατιωτικά γραφεία.....
και δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα, όπως δε φέρνει κανένα
αποτέλεσμα κάθε άληθινό και κάθε σωστό σ’ αυτό τον τόπο.

Και να που σήμερα ο Χριστόφορος άναγκάστηκε να
συστήσσει κείνο που σύστησε ο «Νουμάς», για ναποχητήσου-
με στρατό.

Νά δούμε θα πιάσει τώρα τόπο ή παρατήρηση ενός
πρίγκηπα ;

*

ΕΜΕΙΣ θα στείλουσε μερικά αντίτυπα που μας πε-
ρισσέψανε στο γραφείο μας στο Χριστόφορο, γιατί πάντα
έχουμε έλπίδα πως ύστερ’ από μερικά χρόνια, όταν άρχινή-
σουσε ναόνογούνται κάπως τα ματια μας, θα χρειαστεί να
ξαναγίνουσε μεγάλα γυμνάσια, όχι πια για ψευτομάχη,
άλλα για να βγάλουσε από το κεφάλι των έφείδρων τις ά-
χρημένες λέξεις και ναν τούς μάθουσε να λένε τα είδη του
όπλου κι όλα τα στρατιωτικά πράματα με λέξεις ζωντανές
που ναν τις νιώθουσε και ναν τις θυμούνται σ’ όλη τους
τη ζωή.

*

ΑΝ έχετε κέρι γελάστε ! Το «Εποπτικόν Συμβού-
λιον της μέσης Εκπαιδευσεως»..... και δε συμαζεύεται,
γνωμοδότησε πως πρέπει να μετατεθεί ένας καθηγητής από
τον Πειραιά στην Καρδίτσα, γιατί αποδείχτηκε, λέει, ανω-
θρός περι την ύπηρεσίαν και να μετατεθεί ένας άλλος κα-
θηγητής στο Καρπενήσι γιατί είναι άνεπαρκής».

Δηλ. ο ένας είναι τεμπέλης κι ο άλλος άρίκανος. Και
το περίφημο συμβούλιο, αντί να προτείνει την πάψη τους,
προτείνει τη μετάθεσή τους.

Πολυ καλά φέρθηκε ο κ. Στάης που πέταξε με τόσο
άσταία και άσυνείδητη γνωμοδότηση στα σκουπίδια.

*

ΠΡΟΧΤΕΣ τη νύχτα ένας οδηγός του Τράμ έσπασε το
κεφάλι του καθηγητή κ. Κρασά μ’ ένα σίδερο, γιατί ο κ.
καθηγητής τόλμησε ναν του κάνει κάπια παρατήρηση μέσα
στο Τράμ.

“Αν είναι άγρια αυτά τα καμώματα κι εν εξουτελίζουσε
μιά πρωτεύουσα, δεν ξέρουσε. Μονάχα προτείνουσε, με τον
πρεπούμενο σεβασμό πάντα, στην περίφημη εταιρία των
Τράμ, μιά και πιάσαν τούς Σκρουμπαίους τα τούρκικα
άποσπάσματα, ναν τούς ζητήσσει, μέσω της πρεσβείας μας,
από την Τουρκία και ναν τούς διορίσει υπαλλήλους της
στα Τράμ.

Πάντα οι ληστές πιό εύγενικοί και πιό άθώποιοι θάταν
από μερικούς υπαλλήλους της.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

“Από την επιδιδόρηση των νέων έλληνη-
κών γραμμάτων που βάζει στο τελευταίο φυλ-
λάδιο του «Mercure de France» ο άκούρα-
στος φίλος των Έλλήνων κ. Philéas Lebes-
gue, παίρνομε τα παρακάτω :

«Οι «Αλυσίδες», τό νέο έργο του κ. Ταγκό-
πουλου, τόλμηρ ά πρόρρηση για πόλεμο και για δι-
δαχή. “Ο συγγραφέας του, μέσα σ’ αυτό, κατάστη-
θα τη χτυπή την πρόληψη και διαλαλεί την άνάγ-
κη της άλήθειας για τό καθε τι, και την άρετή της
άλήθειας, τη δύναμή της άπάνου στην κοινωνία,
την λυτρωτική. Η άλήθεια πρέπει, όπως όπως, να
βασιλέψη. Σ’ ένα ξεχωριστό ζήτημα μις συνεί-
δησης, που γγίζει μαζί και τό άτομο και τό έθνος,
στηρίζετ’ έδώ ή δραματική σύγκρουση—γιατί στην
Έλλάδα ή πρόληψη παρουσιάζεται πιό πολυ με τό
γλωσσικό τύπο· άλλα, καθώς πολυ καλά τάπόδειξε
ο Πέτρος Βασιλικός, τό γλωσσικό ζήτημα κλει μέ-
σα του ένα ζήτημα κοινωνικό, και ή κίνηση για τη
δημοτική γλώσσα φανερώνει ένα λαϊκό σήκωμα,
σύμφωνα με τις άνάγκες της νεώτερης ζωής. Η έ-
θνική ψυχή πρέπει να γίνη ίκανή να τη σφιχταγκα-
λιάσει την άλήθεια, για τη σωτηρία της· την άξι-
ζει την άλήθεια, κι αυτό έρχεται ο Στρωτός να μας
δείξη, εκεί που ρίχνει στην ψυχή της Αστρούλας τό
σπόρο μις τόσο καρπερης μεταμόρφωσης. “Τέτοιες
φιλοσοφίες δεν περνάνε σ’ έμμες έδώ !» είπανε οι άν-
τίπαλοι του ιδεολογικού θεάτρου, σάν ενωλημένοι
από την άπουσία μις συγκίνησης σωστά σωστά
αισθηματικής. Μπορεί να είναι τούτο τό κύριο ψε-
γάδι του έργου. Μολαταύτα άνάγκη να άναγνωρί-
σουσε πως τό δράμα ενδιαφέρει έξω από τις συνηθι-
σμένες έρωτικές σκηνές, και ότι πλέκεται γύρω στα
άφηλότατα, αφού πρόκειται για τα μελλόμενα ενός
λαού. Δίκιο λοιπόν είναι να πιστέψουσε μαζί με τον
συγγραφέα πως ένα τέτοιο είδος δραματογραφικής
έργασίας, τελειοποιημένο καθώς ταιριάζει και καθώς
τό είχε προαιστανθή ο μεγαλοφυής ποιητής των
«Κούρδων», είναι πολυ πιό κοντά, με τον αυτόματο
ίφηνισμό του, στην ιδέα των χίχλίων δραμάτων,
δηλονότι στην ιδέα της ζωής, πολυ πιό κοντά από
τα άνοστα σκηνικά ξαναχτίσματα, που γίνονται συ-
χνά πυκνά εις βάρος της Έλληνικής Ιστορίας.

“Επειτα άδραξε και με τούτο ο Μαλλιάρμοδος

ζωής, πόχει σκοπό της να μας δίνη ή τέχνη; Κά-
ποιο παρόμοιο σκοπό δεν τό πιστεύω να της άρνήται
ο ποιητής του Μάρθα κι ως τόσο ενώ συζητούμε για
σχετικά μ’ αυτή ζητήματα, αυτός φέρνει στη μέση
τη συγκίνηση που δίνουσε τα φαινόμενα «χώρια άπ’
τις αιτίες που τα γεννούν» !

Τι διαφορετικά διδάσκουσε κάποια κάποια άρι-
στουργήματα, από κείνα που ροβάζει ο φίλος μου
πως κιντουλεύουσε να παραδοθούν στη φωτιά άπ’ τα
συνπεράσματα της κριτικής μου. Στο θάνατο της
Δεσδεμόνας λ. χ., στο γκρέμισμα της Σκλιζέτης
άπ’ τον πύργο, ή στη θλιβερή ιστορία της Μαργα-
ρίτας τί μας συγκινούν; Οι καταστροφές μονάχα ως
δραματικές στιγμές, ή ως συνείπειες λογικές και ά-
ναγκαίες των άφορμών, της σύνθεσης και της φορας
των περιστατικών που έφεραν σ’ αυτές; Τα δάκρυά
μας προκαλούνται από το θέαμα της καταστροφής
μονάχα, ή είναι κορόφωμα και έξεσπασμα μις συγ-
κίνησης που προπροασκευάζεται άπ’ τό φυσικό κι
άνγκαιό δεσμο της όλης σύνθεσης των περιστατι-
κών με την καταστροφή, από τον αναπόφευχτο δρό-
μο των πραγμάτων προς αυτή (*) από τη φυσική

*) Έδώ ήθελα να παρατηρήσω πως ο ποιητής του
Μάρθα θολώνει ξανά τα πράματα. Οι θεατές του έργου

γίνεση και φορά των συναισθημάτων των προσώπων,
που δικαιολογούνται τέλεια άπ’ τη σύνθεση των
πρώτων γύρω τους. Στο τελευταίο τούτο άς ζητή-
σουσε επίσης και τό λόγο που έργα με διαφορετικό
αισθημα ζωής μας δίνουσε συγκίνηση ίδιου ή άνάλο-
γου βαθμού, δίχως να σκοιντάθουσε στο τυχόν αντίθε-
το δικό μας. Έτσι λ. χ. στον ‘Οθέλλο δε ρωτού-
με : Είν’ ο φυσικός δρόμος που θάπερνε τό πάθος έ-
νός πολιτισμένου ανθρώπου του είκοστου αιώνα; “Η
στο Φάουστ· Θάταν αυτή ή θέση της σημερινής χει-
ραφετημένης γυναίκας στις προοδεμένες κοινωνίες;
“Όταν τα πράγματα, ή ύπόσταση του κοινωνικού
του, λέει, χειροκρότησαν την καταστροφή χωρίς να κατα-
λάβουσε (!) Πως δηλαδή; Τους συγκίνησε αυτή ά δραμα-
τική στιγμή μονάχα ή είταν τόσο πολυ συναρπασμένα από
τη συγκίνηση τους από τάλλα στοιχεία του δράματος του
που άναφέρει, ώστε δεν πρόσεξαν καλά την καταστροφή του;
Μά άφού ο ίδιος όμολογεί πως εν ή λύση είταν διαφορετι-
κή, ή κεντρική ιδέα του έργου του θα γκρεμίζουσαν προ-
ρίζα, τότε άπ’ τη διαμαρτύρηση των θεατών του δική πράγ-
ματα μπορεί κανείς να συμπεράνη : “Η ότι οι θεατές δεν
είταν άξιοι να παρακολουθήσουσε—ά περιστατικά στην άναγ-
καία έξεσπασή τους, δηλ. να συλλάβουσε την ολοκληρωτική
σημασία του φαινομένου», ή ότι τό ανθρώπινο αισθημα-
τους, όταν συνήθαν, άπόκρουσε τη λογική των περιστατι-
κών, όπως τούς την άπραστησε ο ποιητής.

μιά καλή ευκαιρία για να τονίσω τις πολιτικές του γνώμες, και πρέπει να το συλλογιστούμε κάπως οι αντίπαλοί του. Δεν είναι αρκετό να κατηγορήσουμε πάντα τους οπαδούς του μαλλιαρισμού, παρασταίνοντας τους αντιπατριωτικούς πράμα που είναι ψέμα. Με τη μέθοδο του οστρακισμού και με την πεισματάρικη αντίσταση στους νόμους της ζωής, γεννά κανείς την υπερβολή και ανάφθει επαναστατικές φωτιές. Αυτην γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀντίως καὶ βίαση μιά μέρα ἡ δημοτικὴ γλῶσσα τις πόρτες τοῦ Πανεπιστήμιου μετὰ τὰ ὄπλα τὰ ἐπαναστατικὰ.

Παραξένα τὰ «Τραγούδια τοῦ Βλάμη», καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν ἀπαιτήσεις μεγαλότεχνων ἔργων, γιομάτα ἀπὸ μιὰν ὀρμη συμπαθητικώτατη. Εἶναι στίχοι νέου δὸν Ζουάν, κυνηγητῆ καὶ καταχτητῆ τῶν ὁμορφῶν, καὶ τὸ πρόσωπο ζωγραφίζεται ἀπὸ τὸ ὄφρος. Μὰ τέτοια δὲ γίνονται μονάχα στὴν Ἑλλάδα.

Τὰ λιγοστά ποιήματα ποὺ μᾶς τραγουδεῖ ὁ Ταμπούρας τοῦ ἀσύγκριτου Πάλλη, αὐτὰ ἐκφράζουνε στὴν ἐντέλεια τὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ, καὶ φαίνονται πὼς εἶναι παρμένα ἀπὸ κάποια λαογραφικὴ συλλογὴ. Γλῶσσα καὶ ὄφρος, πράματα καὶ αἰσθητά, ὅλα εἶναι ἑλληνικὰ καθάρια, σάμπως νὰ μετουσιώθηκε στις ἐλαφρὲς τούτες ρίμες, χυμένες ἀπὸ τὸ λάρυγγα κάποιου ἀπιδονοῦ τοῦ Πίντου, τὸ φῶς ποὺ λούζει τὰ βουνὰ τῆς Ἑλλάδας. Ἀκόμα καὶ τὰ κομμάτια τὰ μεταφερμένα ἀπὸ ξένα κείμενα παίρνουνε θαυμαστὰ τὴν ἑλληνικὴ ὄψη, καὶ προξενοῦνε τὴν ἐντύπωση ἔργων ὅπως διόλου ντόπιων.

Κατόπιν ὁ κ. Lebesgue ἐξετάζει καὶ ἐπαινεῖ καὶ ἄλλα ποιητικὰ ἔργα, σὰν τὸ «Τραγούδι τῆς Τάβλας» τοῦ Μάρκου Αὐγέρη, ποὺ τὸ χαρακτηρίζει ἀμνηρικὸ κομμάτι ἐρμηνευμένο ἀπὸ τὸν ποιητὴ τῆς «Ἐρωφίλης» καὶ καταλήγει συνιστώντας τὸ διάβασμα τῶν κριτικῶν συζητητικῶν ἄρθρων τοῦ Πέτρου Βασιλικῆ καὶ τοῦ Παύλου Νιρβάνα στὸ Νουμά καὶ τῆς συνέχειας τῶν εἰκαστικῶτατων ἱστορικῶν μελετημάτων τοῦ Ἀργύρη Ἑφταλιώτη.

περιβάλλοντος ποὺ κινεῖται τὰ πρόσωπα εἶναι σὲ τέλεια συμφωνία μετὰ τις πράξεις καὶ τὰ αἰσθηματὰ τους, ὑποβαλόμαστε σ' αὐτὰ καὶ τὸ προσωπικὸ μᾶς αἰσθηματὰ γιὰ τὰ πράγματα λαγιάζει. Εἶν' ἐκεῖνο ποὺ εἶπα στὸ περασμένο μου, ἀπαντώντας στοὺς «εὐναδέρφους» κριτικούς τοῦ Σαῖξπηρ καὶ τῶν ἀρχαίων ποὺ θέλησε νάνακατέψῃ ὁ συγγραφέας τοῦ Μάρθα: Κανένας ποιητὴς δὲν κρίνεται ἔξω ἀπ' τὸν καιρὸ του. Μὲ αὐτὸ τὸ μέτρο ἡ ἀπλοῖκὴ ψυχὴ τῆς Μαρκαρίτας μᾶς δίνει ἐπίσης μιὰ συγκίνηση ὅπως καὶ ἡ περίπλοκὴ ψυχὴ τῆς ἐκπολιτισμένης Σελιζέτης, ἡ εὐγενικὴ αὐτοθυσία τῆς σιερνῆς μᾶς συγκλονίζει παράλληλα μετὰ τὴν ἄγρια λύσσα τοῦ βενετσάνου ἀράπη.

Ἄν θέλῃ νὰ μὲ νιώσῃ ὁ ποιητὴς τοῦ Μάρθα, πρέπει νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὸ νοῦ του κάθε ἀπόλυτη ἀντίληψη ἰδέας, αἰσθηματος ζωῆς, κάθε ἐτικετάρια τους σὲ ὀπτιμισμούς καὶ σὲ πεσιμισμούς, κάθε κρυστάλλωμα τῆς ζωικῆς συνείδησης ἐνὸς ποιητῆ σὲ μιὰ γενικὴ τὸ ἀντίληψη τοῦ κόσμου. Ἔτσι ἀντὶ νὰ ρωτᾷ τὸ λόγο πὼς μπορεῖ νὰ μᾶς συγκινή ταυτὸ χρονα ἓνα ἔργο τοῦ Γαίτε καὶ ἓνα ἔργο τοῦ Λεοπάρδη, ποὺ δυστυχῶς δὲν τὸν γνωρίζω πέρ' ἀπ' τὸ νομὰ του, θαῦρισκε τὴν ἀπάντησιν εὐκολώτερα ἐξε-

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ

Δημοτικὸ Νοσοκομεῖο «Ἡ Ἑλλίς». «Αἰδοῦσα Ἀσκληπιῶς». Κλινικὴ τοῦ καθηγητῆ κ. Γεράσιμου Φωκά.

Ι..... Σ..... 45 χρονῶν, παντρεμένος, μπακαλῆς, ἀπὸ τὴν Κρήτη· ἔχει κήλη.

Ἄνκμνηστικὸ. «Ἐγὼ θάρμουνε 20-25 χρονῶ θάρμουνε καὶ ἐκεῖ ποὺ περπατοῦσα στὸ δρομάκι ἀκούγω ἓναν πόνον ἰπαῖά· τότενες ἤμουνε γεωργὸς καὶ ἔκαμα στὸ χωράφι τοῦ πατέρα μου καὶ ἔσκαβα· δὲν ξέρω, ἐκεῖ ποὺ ἔσκαβα τὸ ἔπαθα, δὲν κατάλαβα· ἀκούγω νὰ πονίζω ἰπαῖά, μὰ δὲν ἔβγαίνε τίποτα· μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν βλέπω καὶ ἔβγαίνε σὰν ἓνα μύγαλο καὶ τὸσπρωχνα καὶ πῆγαίνε μέσα καὶ ἐπειτιούντανε πάλι· αὐτὸ λοιπὸν ἀπ' τὰ δύο μέρη εἶτανε· ἀλλ' ἀπὸ τὸνα μέρος δὲ μ' ἐπονοῦσε ἀκόμη ἰπαρουσιαζόντανε, ἀλλὰ δὲ μ' ἐπονοῦσε, ὅπως καὶ τώρα ἀκόμη· τότε τὸ εἶπα στὴν μητέρα μου· ἐκεῖνη ἐγνώριζε ἀπὸ σπασίματα καὶ ἔδνε μωρὰ παιδιὰ· μετὰ βραμπάκι καὶ μετὰ σπάγο τῆδνε καὶ τῆδνε τόσο ἐπιτήδεια ποὺ γινίανε· καὶ μ' ἀρμίνεψε καὶ μὲνα καὶ δέθηκα τοιοτοτρόπως· νκί, ἀλλὰ δὲν ἔγινε μετὰ τὸ δέσιμο· ἀλλὰ μετὰ πλῆγανε ἐκεῖ τὸ δέσιμο καὶ ὁ πόφερνα καὶ δὲν ἤμποροῦσα νὰ ἐργάζομαι· κατόπι λοιπὸν, ἐπῆγα καὶ ἐπῆρα δεματικὸ τὸ Ἑβρώπης ἀπὸ τὴ χώρα· ἀλλὰ καὶ μ' αὐτὸ δὲν ἔγινε· ἐμὲνα ἡ στενοχωρία ἦτανε νὰ γιάνω· κατόπι λοιπὸν, ἐπαράιτησα τὴ γεωργία καὶ πῆγα στὸ Μπαλλὶ καὶ ἔνοιζα μαγαζί, ὅπου ἐργάζομαι μέχρι σήμερον· αὐτὸ μεγαλῶνε εἶτανε σὰν ἓνα καρδί καὶ χωρὶς δεματικὸ δὲν ἐπῆγα νὰ καθόλου· μετὰ πονοῦσε καὶ δὲν ἤμποροῦσα· ἤμουνε ἔτσι σχεδὸν 12 ἔτη· κατόπι μοῦπενε κανεὶς ὅτι ὁ κύριος Ἀδάκης στὸ Ἡράκλειο εἶναι χειρουργὸς καὶ εἶναι εἰδήμων καὶ ὅσους ἤθελε ράψει ἐγένοντανε καλά· εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴ σχεδὸν μοῦ προτεινίανε νὰ πάρω μιὰ γυναῖκα καὶ τὴν ἐπῆρα· κατόπι ἐσκέφτηκα, νάναί μίσηρος κανεὶς καὶ νὰ πάρῃ μιὰ γυναῖκα εἶναι ἄσκημο πρᾶμα· θὰ ντὸ δῆ καὶ αὐτὴ καὶ ἔτσι θὰ ψυχραθῆ καὶ αὐτὴ καὶ ἔτσι δὲν πᾶει· καὶ μοῦ πέρσε ἡ ἰδέα νὰ κάνω ἐγγείρισιν· ἐπῆγα λοιπὸν καὶ τὸν εὑρῆκα καὶ μοῦκανε τὴν ἐγγείρισιν· ἐρώτησα πόσο θὰ κοστίσῃ μετὰ τρόπο· μαθαίνω 5-6-8 λοίν-

τζικ· ἐκῆθησα καὶ μοῦκανε τὴν ἐγγείρισιν· ὕστερα ἀπὸ 12-13 μέρες σηκώθηκα· μοῦ φαίνόντανε ἐκεῖ κάτω σάμπως πόριζε κάτι τι, σάμπως ἄγγιζε κάτι τι, ἀλλὰ δὲν ἔφευτε τίποτα καὶ ἤμουνε 10 μῆνες καλά.» Ἄ! μετὰ δέκα μῆνες, μοῦ παρησιάζηκε, ἔτσι ἀπὸ χαμηλὰ χαμηλὰ σὰν τὰ μύγαλο πάλι· ἔβαλα λοιπὸν πάλι ἐγὼ τὸ δεματικὸ ὅπως καὶ πρῶτα, ἀλλὰ τὸ δεματικὸ δὲν ἐπιανε καὶ ὄλο μεγαλῶνε· μεγαλῶνε, μεγαλῶνε, μεγαλῶνε καὶ ἤρθε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο 9-10 ἔτη εἶναι ἀπὸ τὴν ἐγγείρισιν, τῶρα πλιὸ δὲ μπορῶ οὔτε δέσιμο μετὰ πᾶνει οὔτε τίποτα· τώρα ποὺ κοίτομαι δὲν πονεῖ, ὅταν σηκωθῶ κατεβαίνε, κατεβαίνε ὅσο ποὺ χωρεῖ τὸ σακκουλάκι· ἀλλὰ δὲ μετὰ στενοχωρεῖ τόσο τώρα, ὅσο στὴν ἀρχὴ· καὶ καμμιὰ βολὰ ἔτσι στρίβει τῆντερο μοῦ φρίνεται καὶ μετὰ πονεῖ πολὺ καὶ ἔδε θέσω καὶ δὲν τὸ φέρω στὴν τάξιν τοῦ ὑποφέρω.

Τωρινὴ κατάστασιν Μὲ τὸ κύτταγμα, ἡ σακκούλα φαίνεται μεγαλωμένη καὶ κρεμασμένη πολὺ ἀνάμεσα στὰ σκέλια· εἶναι σ' ὄλο τὸ μακρὸς τῆς φουσκωμένη μετὰ τὸ δερμα ὀμαλὰ τετωμένο· τὸ φούσκωμα ἀρχίζει ἀπὸ τις βουδωνικὲς μεριές, ἀλλὰ εἶναι πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὰ δεξιά· καὶ ἔτσι γεμισμένο, ὅπως φαίνεται, ὄλο τὸ ὄσχεο παρουνιάζει τὴν ὄψιν μεγάλου σακκουλιῶ μετὰ τὴ φύσιν βυθισμένη μέσα στὸ φούσκωμα· στὴ δεξιά βουδωνικὴ μεριὰ φαίνεται τὸ χνάρι παλητῆς ἐγγειριστικῆς τομῆς· ὅταν ξαπλώνεται δὲν ἀνατάζηται μόνος τοῦ ὄγκου, ἀλλὰ πολὺ δύσκολα καὶ μετὰ χερισμοῦ τοῦ ἀρρώστου. Ἀπὸ τὴν ψηλάφησιν, ὅταν ἀνταχθῆ ὁ ὄγκος καταλαβάνου μετὰ μὲν ἀκόμα ἓνα ὑπόλοιπο μετὰ σύστασιν μαλακῆς ζυμκρίου. Τὸ κατώτερο μέρος τοῦ ὄσχεου ὄγκου μετὰ κατάλληλο φωτισμὸ παρουνιάζει διαφάνεια· ἀπὸ τὴν ἐπίκρουσιν λαβαίνου ἤχον ἐντερικὸ καὶ στὴν ἀνάταξιν ἀκούμε γλουγλουκισμὸ. Ἔτσι λοιπὸν διαγνώστηκε διπλὸ κατέβημα, δεξιά ἀντεροεπιλοκήλη καὶ νεροκήλη· ἐγγειρίστηκε στις 7 Αὐγούστου 1908 ἀπὸ τὸν καθηγητὴ κ. Φωκά· ἀνοίχθηκε ὁ βουδωνικὸς πόρος, βρέθηκε πλιὸ πλατὺ· ὁ σάκκος, ξεψαχνίστηκε, δέθηκε καὶ κόπηκε· κρεμάστηκε κατὰ τὴν μέθοδον Barker καὶ ράφηκαν τὰ τοιχώματα κατὰ τὴν μέθοδον Bassini. Ὅσο γιὰ τὴν νεροκήλη, ποὺ εἶχε ἀκόμα, ἔγινε ἡ θεραπεία τῆς μετὰ τὴν ἀναστροφή τοῦ ἐλυτροειδῆ· ἡ ἀριστερὴ κήλη δὲν ἐγγειρίστηκε. Ἐφυγε γιατρεμένος στις 21 Αὐγούστου 1908.

τάζοντας τὸ γιατί δὲ μᾶς συγκινεῖ ὄλα τὰ ἔργα τοῦ ἴδιου Γκαίτε. Ἐγὼ ἀπὸ μέρος μου τοῦ ἀπαντῶ πὼς ἂν μπορεῖ νὰ συγκινεῖ σὲ ἀνάλογο βαθμὸ ἔργα τῶν ἀνωτέρω ποιητῶν, θὰ τὸ κάνουν βέβαια ἀπ' τὸν ἴδιο λόγον ποὺ τὸ κάνουν καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σαῖξπηρ καὶ τοῦ Μάτερλιγκ ποὺ ἀνάφερα, δηλ. χάρη στὸ λογικὸ «κομμάτι τῆς ζωῆς» ποὺ παρασταίνου καὶ τὰ δύο. Τὸ λογικὸ μᾶς συγκινεῖ. Κι αὐτὸ μετράει καὶ τὴν ἀξία τοῦ ποιητῆ, ποὺ ἡ δυνάμη του δὲ συνίσταται μονάχα στὴν ἐντονη πλαστικὴ παραστάσιν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχολογίας τους μαζί. Καὶ γιὰ νὰρθω σὲ ἐδάφην καὶ πράγματα πὸ γνώριμά μας, θυμίζω τὸ παλικάρι τοῦ Παλαμά στὸ περίφημο διήγημά του. Καὶ τοῦτο ἔχει ἓνα ὄνειρο ὁμορφιάς ζωῆς. Τὸ χάνει καὶ προτιμάει τὸ θάνατο. Μὰ ἐκεῖνο τῶντερο, ἡ λεβεντιά, δὲν πλάστηκε μονάχα στὴν ἰδέαν τοῦ ἥρωα τοῦ Παλαμά. Ἄντλήθηκε ἀπ' τὰ πράγματα τριγύρα. Εἶταν ἓνα ζωτικὸ ἰδανικὸ μίαν ἐποχῆς, μίαν χώρας. Κάτι δημιουργήθηκε μ' αὐτὸ, κάτι συντέλεσε καὶ αὐτὸ στὴν πρόδο τῆς ζωῆς σὲ μιὰ ὀρισμένη ὄρα τῆς. Νέες καταστάσεις τῶν πραγμάτων θὰ τὸ γκρεμίσουν βίβια καὶ τοῦτο, ἂν δὲν γκρεμίσαν ἀκόμα, στὸ θαλασσοχώρι· ὡς τόσο, καθὼς ἐρχεται καὶ παίζει ρόλο στὸ

διήγημα τοῦ Παλαμά, ἔχει ὄλο τὸ ποιητικὸ του θελήτρο, γι' αὐτὸ καὶ ἡ αἰσθητικὴ συγκίνηση ποὺ δίνει εἶναι δυνατὴ· Κάποιος κριτικὸς τοῦ χτύπησε ἄλλοτε τὸν ἥρωα γιὰτὶ φοβάται τὴν ζωὴ καὶ δὲν τὴν προτιμάει ἀπὸ τὸ θάνατο, ἔστω καὶ ἂν τοῦ τὴν ἀσχημάτῃ τὸ σακατικί. Ὁ ἴδιος ὅμως κριτικὸς δὲν μπόρεσε νὰ μὴν ὁμολογήσῃ τὴν φρικίαν ποὺ δίνει τὸ μεγαλόπρεπο τὸ τέλος του, καθὼς τὸ εἶπε. Φέρνω μίαν ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ του πὼς ἡ τέχνη ἐνεργεῖ συναισθηματικὰ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἰδέαν ποὺ ἐκφράζεται ἀπ' τὸ ἔργο, θὰ μοῦ πῆ ὁ ποιητὴς τοῦ Μάρθα. Δὲ φέρνω τὸ παράδειγμα παρὰ γιὰ νὰ μὲ νιώσῃ καλλίτερα τί θέλω νὰ πῶ. Ὁ κριτικὸς τοῦ ἔργου τοῦ Παλαμά, φάνοντες στὴ διαφώνια αἰσθηματικὸς ζωῆς καὶ αἰσθητικῆς ἀπόλαυσης, κινεῖσε, ὅπως καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ Μάρθα, ἀπὸ μιὰ ἀπόλυτη ἀντίληψη ζωῆς, τὴ χωρίζε σὲ ὀπτιμιστικὴ καὶ πεσιμιστικὴ τῆς ὄψιν, καθὼς καὶ ὁ τελευταῖος. Μὲ τῆσι μέτρο θαρρῶ νὰ μὴν πλησίασα ἐγὼ τὸ μακαρίτη Μάρθα. Δὲν καταδικάσα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ πνίξιμο του μετὰ τὴν ἐρωμένη του, τὸ λόγο ποὺ τὸν ἔφερε σ' αὐτὸν δὲ βίβικα λογικὸ καὶ ἀναγκαστικὸ, τὸ περιεχόμενον τῶντερου του τὸ χαρακτηρίσα ὡς κούφιο καὶ ἀνάξιο γιὰ ἄνθρωπον γερὸ καθὼς καὶ τὸν κανόν